

Woerden, 25 april 2023

Geen Glas op de Plas

Betreft: Een visie op het idee van de coöperatie Woerden Energie om een drijvend zonneveld op de Cattenbroekerplas te leggen, zoals beschreven in hoofdstuk 6 van hun rapport. [Rapport-Energie-Landschap-Woerden.pdf \(woerdenenergie.nl\)](#)

Voor een juiste beeldvorming over een plan is het van belang alle kanten te bekijken. Woerden Energie heeft haar kant laten zien; wij hebben informatie van verschillende instanties verzameld en voegen daar onze eigen zienswijze aan toe. Wij hopen hiermee een bijdrage te leveren aan het vormen van een goed gemotiveerd besluit, met meeweging van alle voor- en nadelen, en zijn ten alle tijden bereid met jullie van gedachten te wisselen.

Aan: de leden van het college en van de gemeenteraad Woerden.

Tekst:

Deze visie wordt mede ondertekend door:

Inhoud:

1. Woerden Energie.	3
2. Onze visie.	3
3. Gevolgen voor de waterkwaliteit.	5
3.1. Deltares.	5
4. Gevolgen voor de biodiversiteit.	5
4.1. WUR Wageningen Universiteit.	6
5. Gevolgen voor vogels.	6
5.1. Vogelbescherming.	6
5.2. H2O waternetwerk.	7
6. Ons advies.	7
Bijlagen	8
1. Explosie aan zonnevelden	8
2. Daken.	8
2.1 Regionale Energiestrategie Regio Utrecht	8
2.2. Natuurmonumenten.	9

1. Woerden Energie.

Rapport.

Woerden Energie heeft een rapport geschreven en met u gedeeld.

In dit rapport is sprake van vele voordelen, die helaas niet wetenschappelijk onderbouwd worden. De term rapport suggereert een wetenschappelijke onderbouwing, maar in een telefonisch gesprek geeft WE aan dat het geen wetenschappelijk rapport betreft.

Informatie

Woerden Energie geeft aan met bewoners gesproken te hebben en hun mening te hebben gevraagd.

De bewoners die direct aan de plas wonen hebben daar echter niets van vernomen. Bij navraag blijkt het uitsluitend te gaan om ongeveer 10 inwoners van Snel en Polanen die lid zijn van Woerden Energie en mensen die op straat benaderd zijn om lid te worden.

2. Onze visie.

Wij hebben enkele punten belicht die ons inziens meer, of meer serieuze aandacht verdienen dan zij in het rapport van Woerden Energie krijgen.

- **NNN gebied.** Het Natuur Netwerk Nederland gebied (een door de centrale overheid aangewezen natuurgebied), direct grenzend aan de plas, wordt niet genoemd in het rapport. Een kwart van de plas bedekken met glas is een serieuze bedreiging voor dit NNN gebied. Het zou de rust hier ernstig verstoren, zeker in combinatie met een uitkijktoren, een lange loopbrug, tuinen enz. De groen-blaauwe contour rond dit gebied is als buffer en bescherming hard nodig, gezien de kleine oppervlakte van het NNN gebiedje zelf. De plas is van grote waarde voor de biodiversiteit op het land en in het water.
- **Vogels.** Een veld van zonnepanelen op een kwart van de plas zou de overnachtingsplek van honderden meeuwen weghalen, en meerdere kwetsbare watervogels, zoals de visdief, die regelmatig op de plas worden waargenomen ernstig hinderen. In de afgelopen winter zijn er meer dan 1000 kokmeeuwen en 500 stormmeeuwen geteld in de zuidoosthoek van de Cattenbroekerplas! (bron: waarneming.nl)
- **Natuurbeleving en recreatie.** De plas is voor veel Woerdenaren en anderen een plek om tot rust te komen, een ommetje te maken en van de natuur te genieten, op, in en rond het water.
  - **Unieke plek.** Een veld van zonnepanelen op een kwart van de plas zou een prachtige verstilde plek om te roeien, suppen, windsurfen, zwemmen en vissen, uniek in de wijde omgeving, doen verdwijnen.

- **Watersport.** Surfen en zeilen worden hierdoor op de gehele plas bijna onmogelijk (hetgeen bij wind-experts bekend mag worden verondersteld) Het zou de doodsteek voor de watersport zijn.
- **Uitzicht.** Een glasvlakte op een kwart van de plas zou het weidse uitzicht nog meer verstoren dan de A12 en de elektriciteitsmasten nu al doen. De plas maakt het zicht op de A12 en de masten juist enigszins goed. Het rapport zegt over het uitzicht: ["Verder steekt een zonnepark over de oostkant van de plas niet af tegen het huidige uitzicht op de hoogspanningsmasten en snelweg. Impact op uitzicht is daarmee beperkt."]
- **Zonreflectie.** WE: ["Zonnepanelen geven minder schittering dan de zon."] Reflectie van zon en wolken is één van de charmante eigenschappen van water. Het uitzicht op water is per minuut anders; elk jaargetijde, elke dag is de aanblik weer één van de verrassingen die de natuur ons biedt, en die ons met de wereld verbindt. Glasfalteren is in onze optiek bepaald geen verbetering.
- **Op het land.** WE: ["het enige dat op land komt is het inkoopstation"]. Op het land is ons inziens nauwelijks ruimte aangezien er niets in het NNN gebied kan worden geplaatst.
- **Waterkwaliteit.**
  - **Temperatuur in de diepere lagen.** Een veld van zonnepanelen op een kwart van de plas kan een negatief effect hebben op de temperatuurgradiënt naar de diepere lagen van deze diepe plas en de vegetatie veranderen van kranswieren naar algen en daarmee de huidige, gevarieerde visstand bedreigen. Hier is nog niet voldoende over bekend.
  - **Blauwalgen.** In het rapport wordt gesteld dat de watertemperatuur zodanig zal dalen dat er minder blauwalgen zullen voorkomen. Blauwalgen komen voornamelijk voor langs de oevers, waar het ondiepe, relatief weinig bewegende water snel wordt opgewarmd door de zon. Als de temperatuur op deze plekken zodanig gaat dalen door de zonnepanelen, moet de hele plas wel erg sterk afkoelen.
  - **Verontreiniging.** Een veld van zonnepanelen op een kwart van de plas kan allerlei onbekende stoffen in het water terecht laten komen, vanuit de panelen, drijvers en andere onderdelen, bij het schoonmaken en bij schade. WE noemt het gebruik van kunststof drijvers en een robuuste stalen constructie, behandeld om roestvorming tegen te gaan.
  - **Geluid.** Over water draagt geluid verder dan over land. Bovendien hebben ook vogels en vissen behoefte aan stilte. Geluid dringt erg ver door in water en is zeer verstorend voor vissen.
- **Educatieve functie:**
  - **Energiebesparing.** WE gaat ervan uit dat we steeds meer energie gaan gebruiken. Teleurstellend dat er geen woord gerept wordt over energiebesparing. Hoe educatief is dit?
  - **Bewustwordingsproces.** Ook stellen zij dat gedacht kan worden aan een "educatieve functie bewustwordingsproces energietransitie". Ons inziens kan de boodschap ook zo geïnterpreteerd worden: "gebruik maar zoveel energie als je wilt, we leggen de plassen en weilanden wel vol met zonnepanelen". Een algemene uitstraling vanuit de gemeente, dat energiebesparing,

biodiversiteit en klimaat prioriteit hebben, is educatief beter dan het opofferen van een natuurlijk stuk recreatiewater.

- **Participatie.** Een strategie die WE gebruikt blijkt uit hoofdstuk 11, blz 72, raamwerk participatie: ["In Zegveld hebben we gemerkt dat het nog meer helpt als we de wensen van omwonenden centraal zetten. We gaan dus op zoek naar die wensen en laten vervolgens zien hoe we die in vervulling kunnen laten gaan met opbrengsten uit wind en zon."]

3. Gevolgen voor de waterkwaliteit.

3.1. Deltares.

Deltaris is de instantie die het meeste onderzoek doet naar zonnepanelen op water. Zij pleiten ervoor om meer onderzoek te laten doen en de resultaten af te wachten. Ter illustratie hier twee citaten uit hun verslag: [Energie uit zon op water - Deltares](#)

"...Echter de effecten op de waterkwaliteit en de aquatische ecologie van deze 'zon op water' installaties **zijn nog grotendeels onbekend**. Hiermee zijn **ook de gevolgen voor de ecosysteemdiensten en onze leefomgeving onbekend...**"

"...Onze ambitie is dat we **over drie jaar meer inzicht hebben** in de effecten van zon op water. We willen weten: Wat de effecten zijn, Of de effecten positief of negatief zijn, Hoe groot de effecten zijn, Of negatieve effecten te mitigeren zijn door ontwerp-aanpassing, Of het mogelijk is te komen tot acceptabele vergunningsvoorwaarden vanuit waterkwaliteit en ecologisch oogpunt..."

En uit: [Zonnesystemen op water \(topsectorenergie.nl\)](#)

"...Uit de SDE+-beschikkingen die geraadpleegd zijn en waarvoor contact is gezocht met projectleiders is gebleken dat er momenteel **nog geen kennis over effecten op waterkwaliteit en ecologie op te halen valt...**"

(SDE+ = Stimulering Duurzame Energieproductie)

4. Gevolgen voor de biodiversiteit.

WE zegt in het rapport: "Door maatregelen voor een sterkere biodiversiteit te nemen bij de uitvoering van de voorgestelde projecten krijgt de natuur een boost". Deze maatregelen zijn niet concreet uitgewerkt, en er wordt geen garantie gegeven voor continuïteit van deze maatregelen.

4.1. WUR Wageningen Universiteit.

Er zijn al wel minimale eisen voor parken op land, maar **voor velden op water zijn deze nog niet beschikbaar.**

Wageningen Universiteit onderzoekt de effecten van zonnepanelen op water, met name op de biodiversiteit.

Een onlangs gestart onderzoek op de Markeplas moet nog veel informatie gaan opleveren. [Onderzoek drijvend zonnestelsel op Markeplas - WUR](#)

“Net zoals bij zonneparken op land is ook bij zonneparken op water **behoefte aan meer kennis** over de economische en ecologische aspecten ervan”.

Volgens het rapport over zonneparken op land:

[Zonneparken en biodiversiteit: ruimte voor verbetering - WUR](#)

geschreven in opdracht van het Ministerie van LNV, blijkt dat er in werkelijkheid nog te weinig aandacht is voor de biodiversiteit. **"Slechts 3 van de 25 onderzochte zonneparken wordt optimaal beheerd voor biodiversiteit"**. "De praktijk leert dat in de tot nu toe gebouwde zonneparken **nauwelijks voordelen worden behaald voor de biodiversiteit.**

Overigens zal hier ook goed op moeten worden toegezien bij de aanleg en het onderhoud van Zonnegaard Barwoutswaarder en de eventuele Energietuin Cattenbroek.

5. Gevolgen voor vogels.

Wij maken ons zorgen over de vogels, omdat het beoogde "zonneveld" direct tegen het NNN gebied zou komen te liggen. Maar ook omdat de plas veelvuldig gebruikt wordt door standvogels en wintergasten, waar wij een internationale verantwoording voor hebben.

5.1. Vogelbescherming.

[Geen zonnepanelen op water in natuurgebieden | Vogelbescherming](#)

Leefgebied voor vogels. "Vogelbescherming Nederland is bezorgd over het toenemend aantal plannen om zonnepanelen op open water in natuurgebieden te plaatsen. Dit omdat hierdoor grote oppervlakken geschikt leefgebied voor beschermde en veelal bedreigde watervogels dreigen te verdwijnen, vogels waarvoor Nederland een internationale verantwoordelijkheid heeft. Zoals de visdief, een bedreigde vogelsoort die op de Rode Lijst van Nederlandse broedvogels staat en regelmatig wordt gespot rond de Cattenbroekerplas. Daarnaast zijn veel open wateren belangrijk voor doortrekkende en overwinterende soorten..."

5.2. H2O waternetwerk.

Een citaat uit een onderzoek van <https://www.h2owaternetwerk.nl> :

“...Diverse vogels hebben zich genesteld op de platforms en stonden tijdens de metingen tussen de zonnepanelen. Omdat vervuiling van de panelen minder rendement oplevert is dit een ongewenste situatie. **Wellicht worden er in de toekomst maatregelen getroffen om vogels te weren....**”

Zelfreinigend. WE stelt: “Door de hellingshoek van 12° zijn de zonnepanelen zelfreinigend. Het opbrengstverlies door vuil, zoals zand en vogelpoep is beperkt tot slechts 1%”. Onze verwachting is dat in periodes van droogte de panelen bedekt zullen raken met uitwerpselen, die aan zullen koeken en het materiaal zullen aantasten en het gebruik van reinigingsmiddelen zullen vereisen.

6. Ons advies.

Wij vragen en adviseren u de volgende punten mee te nemen in de besluitvorming:

- Om te beginnen het feit dat er **nog slechts zeer summier onderzoek gedaan is** naar de gevolgen van drijvende zonneparken voor de biodiversiteit en het water.
- Ons enige **NNN gebied** grenst direct aan deze locatie.
- Het **verlies** aan recreatiemogelijkheden, natuurbeleving en natuurwaarden is vele malen groter dan de vermeende “winst”. De extraatjes schetsen een aantrekkelijk plaatje, echter zonder de garantie dat de beloofde effecten zullen optreden en blijven. Een Romeinse toren, een lange loopbrug - die een zeer groot extra deel van de plas onbruikbaar voor watersporters zal maken - en drijvende plantenbakken worden gepresenteerd als “een boost voor de biodiversiteit, recreatie en educatie”. Gebruik de belofte om iets te doen voor de natuur niet als argument voor de exploitatie van onze plas.
- Het besluit om de vele daken onbenut te laten en een makkelijke prooi zoals dit lege oppervlak te benutten, getuigt niet van goede bedoelingen voor de natuur.
- Bezint eer ge begint. Geef de hoogste prioriteit aan “no regret”-maatregelen.
- **Deze grote, schone, diepe, open plas is uniek in de wijde omgeving**, veel unieker dan grasvelden en daken. Dit gemakkelijke doelwit verdient bescherming.
- Willen we hier echt gaan **GLASFALTEREN?**
- Of zeggen we: **GEEN GLAS OP DE PLAS!**

Met vriendelijke groeten,

Bijlagen

1. Explosie aan zonnenvelden

"Op dit moment lopen we volledig vast. De wachtlijsten van bedrijven en energiecoöperaties die hun opgewekte stroom terug willen leveren, groeit harder dan wij kabels kunnen leggen," zegt Jeroen Sanders, Chief Transition Officer bij Enexis, tegen Nieuwsuur. Met name zonneparken leggen een zware belasting op de netcapaciteit. **Daardoor kunnen andere klanten, zoals energiecoöperaties en bedrijven die willen of moeten verduurzamen, niet worden aangesloten.** Volgens Netbeheer Nederland is het succes van zonneweides te danken aan de dalende kosten van zonnepanelen, in combinatie met de manier waarop de subsidie de afgelopen jaren was ingericht. Deze regeling garandeert ondernemers een minimumtarief voor duurzaam opgewekte stroom, ook als de verkoopprijs laag ligt. Dit maakte het zonnepark opeens tot een **investering met een relatief laag risico**, waardoor bedrijven als SolarFields en **Groenleven**, maar ook lokale initiatiefnemers, makkelijker leningen kregen bij de bank.

2. Daken.

2.1 Regionale Energiestrategie Regio Utrecht

Regionale Energiestrategie U16 | Energie Regio Utrecht

"Behoud van natuur. Bij het zoeken naar locaties gaan we zorgvuldig om met de natuur. **De meest logische opweklocaties zijn langs snelwegen, spoorlijnen en waterwegen, bij en op bedrijventerreinen of in het agrarisch gebied"**.

"Zoveel mogelijk zon op dak. Het minste impact op de omgeving hebben zonnepanelen op daken. Daarom zetten we alles op alles om alle geschikte grote daken te gebruiken voor zonnepanelen. De bedoeling is dat er in 2050 op bijna alle daarvoor geschikte daken zonnepanelen liggen".

De duurzaamheidskaart Woerden en de Duurzame Daken Kanskaart Nederland laten zien dat Woerden zeer veel zeer geschikte daken rijk is.

Duurzaamheidskaart Woerden -

<https://experience.arcgis.com/experience>

Duurzame Daken Kanskaart Nederland - Rooftop Revolution

2.2. Natuurmonumenten.

Standpunt van Natuurmonumenten over drijvende zonnepanelen | Natuurmonumenten

“Natuurmonumenten vindt het van groot belang dat energieopwekking gebeurt in de juiste volgorde op de juiste locaties. Zonne-energie **eerst zoveel mogelijk op de daken**. Er is volgens Natuur & Milieu nog ruimte voor zeker 145 miljoen zonnepanelen op de Nederlandse daken. Ook zijn slimme ruimtelijke combinaties denkbaar, bijvoorbeeld zonnepanelen aansluitend bij al ‘verstoorde plekken’: plekken met kenmerken van bebouwing, zoals bedrijventerreinen, industrieterreinen en nabij grote infrastructuren (lees meer in onze zonne-visie of in ons standpunt Zonne-energie). Maar **op grootschalige drijvende zonnepanelen zijn we kritisch.**”